

Oponentský posudek na habilitační práci RNDr. Viktora Květoně, Ph.D.

Název habilitační práce: „Vývojová dynamika konkurenceschopnosti českých regionů v podmínkách intenzivní globalizace: význam regionálních inovačních systémů, příbuzné rozmanitosti a diferencovaných znalostní základů.“

V oboru: „Sociální geografie a regionální rozvoj“ na Přírodovědecké fakultě Univerzity Karlovy.

Oponent:

Doc. RNDr. Petr Rumpel, Ph.D.

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Přírodovědecká fakulta

Ostravská univerzita

Oponentský posudek na habilitační práci RNDr. Viktora Květoně, Ph.D. pod názvem „Vývojová dynamika konkurenceschopnosti českých regionů v podmínkách intenzivní globalizace: význam regionálních inovačních systémů, příbuzné rozmanitosti a diferencovaných znalostní základů.“

Objektivní a kritický rozbor předností a nedostatků práce, včetně rámcového zhodnocení prací, které sloužily jako podklad pro habilitační práci.

Habilitační práce se skládá ze dvou částí. V první části nazvané „Vstupní část habilitační práce“ (32 stran) autor prezentuje výsledky své výzkumné činnosti v komprimované, zhuštěné formě. V této části práce autor diskutuje současný stav poznání teorií a konceptů studujících dynamiku a konkurenceschopnost regionů v podmínkách intenzivní globalizace, přičemž hlavní pozornost je věnována institucionálním směrům soudobých teorií regionálního rozvoje. Hlavní část zde tvoří kapitola 2. věnující se vymezením konceptů ve vztahu ke zvyšování konkurenceschopnosti regionů. Autor se věnuje formování regionálních inovačních systémů (2.1), možným vývojovým trajektoriím regionů z pohledu evoluční ekonomické geografie (2.2), významu příbuzné rozmanitosti pro ekonomickou výkonnost regionů (2.3) a významu znalostních základů pro inovační výkonnost regionů. V těchto kapitolách (jakož i samozřejmě v článcích) autor demonstruje hlubokou znalost zahraniční odborné literatury a schopnost práce s „importovanými“ zahraničními koncepty.

Za obzvláště cenné a přínosné pro poznání považuji práci s koncepty vytvořenými ve vyspělých evropských zemích (zejména západní a severní Evropa), a to ve vztahu k jejich použití a kritickému zhodnocení v zemích specificky se vyvíjející střední Evropy. Autor velice dobře svým výzkumem zachytil a ve svých odborných publikacích reflektoval možnosti a bariéry RIS ve střední a východní Evropě, dále také specifika evolučních trajektorií regionů ve střední Evropě (tedy zejména Česku), potenciál příbuzné rozmanitosti pro růst a vazby regionů v Česku a evoluci znalostních základů a vliv na inovační výkonnost regionů.

Za určitý deficit považuji v této části habilitace práci s pojmy jako intenzivní globalizace či regionální konkurenceschopnost. V této vstupní části práce nebyly tyto koncepty příliš vysvětleny. Rovněž by bylo vhodné zmínit i možné odborné práce autorů z Polska, Slovenska, Maďarska a popřípadě Pobaltí či jiných zemí s přerušenu kontinuitou vývoje tržní ekonomiky.

Druhá část habilitace se skládá z 8 vybraných článků, které prezentují výsledky výzkumů regionálních inovačních systémů a dalších příbuzných konceptů. Publikované práce - zde 8 odborných článků – 7 byly publikovány v kvalitních zahraničních odborných časopisech a 1 v monografii. Články mají pozitivní dopad a poznávací přínos jak v oblasti konceptuální, tak i empirické. Hlavní je příspěvek autora v oblasti konceptualizace nových forem negativních rozvojových trajektorií (*path downgrading, path contraction a path delocalisation*), zde se spoluautory Jiřím Blažkem, Michaelou Trippel a Baumgartinger-Seiringer. Zásadní a podnětné pro praxi jsou popisy různých typů bariér vývojových trajektorií v podmínkách regionů Česka a východní střední Evropy.

Význam dosažených výsledků z hlediska jejich vědeckého přínosu pro rozvoj vědního oboru a původnosti.

Autor je sociální, ekonomický geograf zabývající se teorií a praxí lokálního a regionálního rozvoje. Zejména cenná je jeho kritická reflexe „západních“ konceptů v kontextu střední Evropy a Česka. V úrovni teoretické spočívá autorův přínos poznání v kontextualizaci západních konceptů do prostředí Česka (střední Evropa). V úrovni praktické je důležitá společenská relevance výzkumů. Kritické reflexe umožňují formulování doporučení pro decisní sféru a optimalizaci politických iniciativ v regionech i na úrovni státu. Autor tedy svou výzkumnou činností jednak obohacuje poznání a jednak je jeho výzkum a publikační činnost společensky a politicky relevantní. Odborné publikace, které jsou součástí habilitačního spisu empiricky i konceptuálně přispívají k rozpracování institucionálních teorií regionálního rozvoje.

Aktuálnost problematiky habilitační práce

Problematika konkurenceschopnosti a přechod od „low road strategy“ regionálního rozvoje (konkurenceschopnost založena na nízkých cenách a nízkých nákladech na vstupy) k „high road strategy“ (založené na inovacích) je řešena ve vyspělých zemích již od 70. let, s intenzifikací výzkumu v letech 90. 20. století. V post-socialistických zemích střední Evropy a v Česku se problematikou vytváření regionální konkurenční výhody prostřednictvím vytváření klastrů a později vytvářením a zvyšováním výkonnosti regionálních inovačních systémů zabýváme vědecky i v oblasti praktické aplikace intenzivněji od roku 2000. V post-krizovém období let 2014 až dodnes významně rostou náklady firem a model růstu konkurenceschopnosti založené na nízkých cenách se postupně vyčerpává vzhledem ke konvergenci ekonomiky Česka a některých jeho regionů. Výzkum, hledání, nalézání a definování nové role různých typů aktérů při posilování konkurenceschopnosti prostřednictvím realizace různých podpurných iniciativ je v této fáze rozvoje střední Evropy a Česka naléhavější než dříve. V tomto smyslu je nutno konstatovat, že autor se zabývá problematikou vysoce aktuální a přispívá jak k poznání a rozvoji teorie, tak i k poznání bariér

a specifik Česka ve vztahu k nastartování nových evolučních trajektorií a rozvoji regionálních inovačních systémů.

Zvolené vědecké metody zpracování tématu

Pro výzkum a v jeho rámci autor využívá pestrou paletu tradičních a inovativních metod a technik výzkumu a demonstruje hlubokou a širokou znalost metod aktuálně používaných v sociální (a ekonomické) geografii. Autor používá často kvantitativní metody a přístupy založené na zpracování a interpretaci statistických dat. Některé výzkumu byly realizovány formou kvalitativních technik jako například dvoukolových hloubkových interview a kvalitativní obsahovou analýzou.

K tématu habilitační práci mám tyto podněty a dotazy:

Utváření a zdokonalování regionálních inovačních systémů předpokládá aktivní roli profesionální veřejné správy na všech hierarchických úrovních, jak na úrovni státu, tak na úrovni regionů a na úrovni lokální. Jakou roli ve vašich výzkumech měly organizace veřejné správy jako objekt výzkumu na straně jedné a jako subjekt utváření RIS na straně druhé. Existují významné difference mezi kvalitou veřejných správ v zemích a regionech východní střední Evropy na straně jedné a v zemích západní Evropy na straně druhé? Je možné na základě vašich výzkumů identifikovat hlavní příčiny (důvody) různé kvality veřejných správ ve vztahu k utváření a kultivaci RIS např. mezi Českem a Rakouskem (či jinou zemí s kontinuálním vývojem)?

Jaká je role *leadershipu* a jeho úroveň při vytváření RIS v Česku?

Jak se změnila pozice veřejných vysokých škol v RIS v Česku v průběhu let 1990-2019?

Předložená habilitační práce dokazuje, že autor je schopen samostatně vědecky pracovat a svým výzkumem přispívat rozvoji poznání v oboru sociální (humánní) a ekonomické geografie. Výsledky jeho bádání mají rovněž společenskou relevanci a mohly být využity v praxi regionálního rozvoje.

Doporučuji, aby byla práce přijata do habilitačního řízení, neboť jednoznačně splňuje požadavky kladené na habilitační práce v oboru Sociální geografie a regionální rozvoj.

Doc.RNDr. Petr Rumpel, Ph.D.

Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

Přírodovědecká fakulta

Ostravská univerzita

Chittussiho 10

710 00 Ostrava - Slezská Ostrava

Dne 25.06.2019

